

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

גלגולה של מעטפה

ימי החנכה מסמלים על חסדי ה' שבחיי היום יום, שעלינו להאיר אותם ולעשות מהם עסק, ובזה כל חיינו נהיים מקשה אחת של אמונה וקרבת ה'. כמו שכתב המשנה ברורה (תרצ"ס"ק ב), שכל סעודה שעושים לזכר נפלאות ה' היא סעודת מצוה.

בכל מעשה שאדם עושה, בידי להחליט אם המעשה יהיה גשמי בלבד או להפך אותו למעשה קדוש. וזו עבודה לכל אחד ואחד בכל זמן ובכל מקום, שבמקום לעסק כל הזמן במעשים גשמיים בלבד - נדבר מה' ומהנסים שהוא עושה לנו גם אותם שנראים כקטנים ומההשגחות שאנו רואים בכל יום ויום.

ונביא כאן מעשה נפלא של השגחה פרטית, שארע לחתן לפני חתנתו:

כדרך של חתנים, יצאתי לסבב קניות של בגוד לחתנה. הגעתי לחנות של חליפות, הנחתי את החליפה שלי בצד והתחלתי למדד חליפות. היתה לי מעטפה גדולה שהיתה מלאה בשטרות לצורך הקניות וכדי לשלם מראש לבעל הדירה את סכום שכירות הדירה לחדש הראשון, חששתי להשאיר אותה בחליפה ונטלתי אותה אתי.

כשמדדתי את אחת החליפות, <<

לקח מהפרשה

להאיר את הטוב

ולזכות לכה, צריך להפך את הרע שבתוכנו לטוב. לכל אחד ואחד יש כחות ורצונות, וכאשר אדם מנתב אותם לטוב הוא לא מחפש דברים שליליים.

וזה העבודה של ימי החנכה - לסלק את החשך של מלכות יון על ידי הדלקת נרות חנכה. חשך לא מגרשים במקלות, מדליקים אור והחשך מסתלק מאליו. וזה ענין הנר דלוק המובא בגמרא הנ"ל -

שכאשר אדם מאיר ומשמח את בני ביתו שנמשלה לנה, הוא זוכה שגם המלאך הרע נהפך לו לאוהב ומברך אותו.

וזו היתה גדלתו של יוסף הצדיק, שראה תמיד את הטוב, גם כשמכרו אותו בעבור מחיר נעלים והיתה זו השפלה גדולה עבורו להרגיש שכביכול ערכו לא עולה על שוויי של עשרים שקלים, גם בהשפלה גדולה זו הוא לא נפל ברוחו, הוא התחזק בכך שה' מעריך אותו מאד ואוהב אותו.

ובדרך למצרים הוא הלך לקבר אמו רחל, והתבונן היאך היא התעלתה וזכתה לכל מה שזכתה דוקא על ידי שעמדה בנסיונות וותרה ללאה. והוא שאב מן כחות להתעלות על ההרגשה המרה שהיתה לו ולא להקפיד על אחיו אלא לוותר להם, ולהתבונן ולשמוח בטוב <<

"וישב יעקב", איתא בבראשית רבה (פ"ד) "בפש יעקב לישב בשלוח, אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוח בעולם הזה, מיד קפיץ עליו רוגזו של יוסף". העולם הזה הנו עולם של נסיונות וקשיים, וזו המעלה - שלמרות הכל אנו עובדים את ה' בנאמנות ובשמחה.

יעקב אבינו עבר זמנים רבים של קשיים ונסיונות, אולם הוא לא נפל ברוחו, הוא רק גדל על ידיהם. כענין שאנו רואים בפרשה הקודמת

שיעקב אמר למלאך "לא אשליחך כי אם ברכתני" - יעקב הכניע את שרו של עשו והפך אותו לטוב, כמובא במדרש (ילקו"ש רמז קלב) בשם יש אומרים שהמלאך שנאבק עם יעקב היה מלאך מיכאל, היות שהוא נהפך לשר טוב. ההצלחה של האדם - כאשר הוא יודע להפך את המלאך הרע לטוב.

ענין זה מובא בגמרא, שבלי שבת מלזין את האדם שני מלאכי השרת, וכאשר הם רואים נר דלוק ומטה מצעת לכבוד שבת, המלאך הטוב מברך את האדם שפך יהיה לשבת הבאה והמלאך הרע עונה אמן בעל כרחו.

ירבעם חפש להיות בראש, ולפיכך הוא חפש חסרונות בשלמה מלכנו והוכיח אותו ואת בנו. ובאמת צדק בעצם תוכחתו, אבל מכיון שעשה זאת לא לשם שמים וכישו ברבים בתוכחה זו - הוא אבד את עולמו (סנהדרין קא:).

מאידה, כאשר אדם לא מחפש להיות בראש, ואדרבה הוא מחפש להצטנע ולהגיע לשלמות שלו עם בורא עולם, הוא יזכה לשלמות וכן הוא לא ישבר מקשיים ונפילות, כי גם כך הוא מרגיש את עצמו שפל וקטן.

לכל אחד ואחד היכן שהוא, יש את הקריאה שקרא הבורא לירבעם - חזור בד! בכל יום יש לאדם מחשבות לטוב ולמוטב, ואדם צריך להיות חכם לבחר בטוב ולראות את הטוב.

ועל פן צריך לעשות חשבון נפש על דרכנו, לשבת עם עצמנו ולהתבונן אם אנו מתנהגים כראוי, אם אנו משרים הרגשה חיובית או שתמיד יש לנו תלונות, אם אנו יודעים לפרגן ולהחמיא לבני ביתנו או שתמיד יש לנו טענות כלפיהם.

כל מעשי השבטים הקדושים היו לשם שמים, והקב"ה מנה אותם שוב ושוב מרב חבתם, ואין לנו שום השגה במכירת יוסף. ובכל זאת התורה כתבה פרשה זו ללמדנו יסוד גדול - כמה צריך להזהר בכבוד הבריות, לברח ממחלוקת כמו מאש! היות שאדם יכול לחיות בטעות שנים על גבי שנים, ולהיות בטוח שהוא צודק וחברו טועה, ורק בסוף יתברר לו כמה חברו צדק והמחלוקת היתה לחנם.

ובכל התלבטות נתייעץ עם התלמידי חכמים, שאלו היו השבטים מתיעצים עם יצחק ויעקב אבותנו הקדושים, לא היו באים לידי מכירת יוסף. כל נטעה לחשב שצריך לרהף את האולת, אדרבה, נחפש כיצד להמליך את השני. וכבר אמרו חז"ל, "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו", אי אפשר לדעת מה עומד מאחורי מעשיו של השני, מה עבר עליו ואיך הוא מרגיש.

יסוד נוסף אנו לומדים בגנות הקנאה, שאדם יכול לעשות מעשים נוראים מחמת הקנאה. ובכדי להנצל מכה עלינו להיות שקועים בטוב המרובה שיש לנו ולא להתעניין במה שקורה אצל האולת. כי לכל אחד יש את ה'חבילה' שלו, וגם אם כלפי חוץ הכל נראה אצל השני מצלח, אי אפשר לדעת עם איזה קשיים הוא מתמודד. וגם על כך אפשר לדרוש את מאמר חז"ל הנ"ל - אל תדין את חברך ותקנא בו, עד שתגיע למקומו ותראה את הקשיים שלו ותראה שאין לך בכלל מה לקנאות.

ה' יזכנו להאיר ולשמוח בחלקנו הטוב, ולהתרחק מכל מחלוקת, ועל ידי כך נזכה לכל טוב בזה ובבא.

שיש לו, וכן הוא התבונן שדוקא על ידי הקשיים הוא זוכה לקנות שפלות והכנעה - שפעת הוא מרגיש יותר קרבת ה'.

ולפיכך זכה יוסף למלכות, כי מלכות בראש ובראשונה מתחילה באדם עצמו - שהוא מולך ושולט על רגשותיו ורצונותיו, אדם שיודע להתעסק רק בטוב ולהפך את הרע לטוב הוא מלך אמת.

ולפי זה יובן מדוע בעת שיוסף הורד מצרימה התורה מפרטת שהיה לו ריח טוב בעגלה של הישמעאלים שקנו אותו, שלכאורה יש להבין, מה זה משנה ליוסף כעת הריח הטוב, הלא כעת הוא יורד לגלות והוא מרחק ומנודה מבית אביו? אולם דוקא זה היה הנסיון של יוסף - אם הוא יהיה עסוק בקשי ובמה שאין לו, או שהוא יתמקד לחשב בטוב שה' נותן לו גם כעת, וה' דרש ממנו לשמוח אפילו בחסד של הריח הטוב שה' נותן כעת באפו, וזה יתן לו כח לעמוד בקשי, כי הוא ירגיש שהכל משגח מלמעלה לטוב לו.

וזה מה שכתבה התורה: "אלה תלדות יעקב יוסף" - כל הקשיים שהיו ליעקב היו גם ליוסף, ודוקא על ידי כך זכה יוסף להמשיך את דרכו של יעקב. דוקא כאשר אדם יודע להשתמש עם הקשיים לקרבת ה' - כאשר אדם יודע להתמקד בטוב, חייז מאשרים.

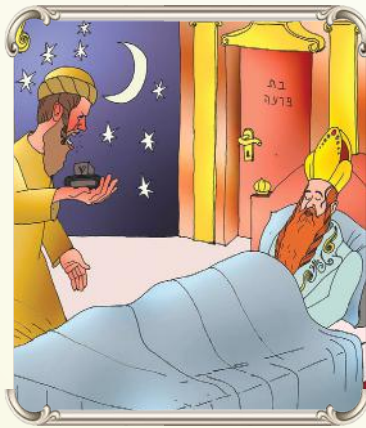
וזהו המהות של חנכה - להאיר אור קטן גם כשהכל נראה מסביב חשוך. וזו היתה מעלתו של דוד מלכנו, שאנו קוראים בחנכה את ההלל שבו מתאר דוד את כל הקשיים שהיו לו, שהיה אבן שמאסו אותו הבונים, ודוקא על ידי כך זכה להיות ראש פנה.

דוד הרגיש שלא מגיע לו כלום ושמה בכל טוב שפן היה לו, הוא התפעל מכל דבר בבריאה והרגיש בכל עת את קרבת ה' עליו, שברב רחמיו מקים אותו מאשפות ומרעיף עליו כל טוב.

ויהונתן בן שאול קנה את ההנהגה הנפלאה של דוד והבין שהוא ראוי להיות מלך, כי מי שמולך על עצמו ולא מחפש למלך, הוא המלך האמתי. ולפיכך התחבר יהונתן עם דוד וברח מהמלוכה, שהוא היה אמור לרשת אותה משאול אביו.

המלכות של האדם נמדדת בהתנהגות שלו עם בני ביתו, אם אדם מחפש שכלם יעשו את מה שהוא רוצה והוא מטיל אימה יתרה בתוך ביתו, זה מראה שחסר לו בעצמו. מאידה, כאשר אדם מחפש היאך להמליך את האחרים ולתת להם הרגשה טובה, והוא חזק בדעתו לראות את כל הטוב, זה סימן שטוב לו.

חז"ל אומרים דבר נורא על ירבעם בן נבט, שהקב"ה אמר לו, חזור בד ואני ואתה וכן ישי נטיל בגן עדן. וירבעם שאל מי בראש.

ירבעם חפש להיות בראש, ולפיכך הוא חפש חסרונות בשלמה מלכנו...

חנכה זה זמן של הודאה לקב"ה, ועל כן אנו מוסיפים הלל ועל הנסים בתפלה.

ועל כן בימים נעלים אלו ראוי לנו להרבות בהודאה תמימה ופשוטה מעמק הלב לקב"ה, על כל הטובות שהוא עושה עמנו תמיד בלי גבול, ומפיון שבכדי לבוא להפירה מעמק הלב צריך להאיה, לפרט ולספר את החסדים, על כן קבעו חז"ל להדליק נרות, לרמז שמטל עלינו להאיר ולהפיץ את חסדי ה', שעם כלל ישראל בכלל ושעם כל אחד ואחד בפרט.

השמש שבנרות חנכה רומז לצדיקים שמדליקים את הנרות שהם נשמות ישראל, ועל כן השמש גבוה מהנרות, וזו היתה מצות אהרן הכהן - להדליק את הנרות שהם נשמות ישראל ולהעלות אותם, וכן כל אחד ואחד צריך להדליק את חברו ולרומם אותו.

בכל יום מימי חנכה, ראוי לחשב על הנסים שהקב"ה עשה עמנו, לכל הפחות כמנין הנרות שבכל יום, [כגון שביים השלישי יחשב על שלש נסים וכו' הלאה].

פעם בא מרנא החפץ חיים זיע"א לבית מורו הצדיק ר' נחומק'ה מהורודנא בכדי לראותו מדליק את נרות החנכה, להפתעתו גילה שרק לאחר שעברו שלש שעות מזמן ההדלקה נגש ר' נחום להדליק את הנרות, כששאל אותו החפץ חיים 'מדוע מאחר הרב כל כך בהדלקת נרות חנכה?', השיב לו ר' נחום ואמר 'יש הלכה בשלחן ערוך נר שבת ונר חנכה נר שבת עדיף מפני שלום בית, והנה הלילה התאחרה הרבנית באנס מלחזור הביתה להדלקת נר חנכה ואני ממתין לה'.

ואז הוסיף ר' נחום ואמר 'יש אנשים שכאשר האשה מתאחרת הם מתרגזים וצועקים על האחור ונוצרת מחלוקת גדולה, אבל זה מאד לא נכון שהרי שלום בית חשוב יותר מנר חנכה'.

פנינים מצויירים

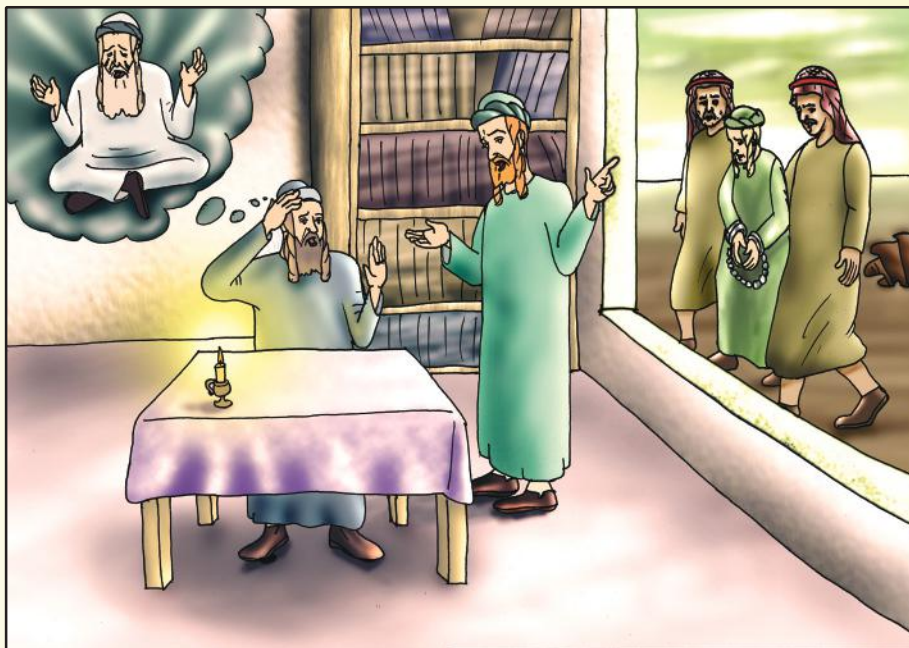
בחנכה אנו מדליקים נרות, ללמד על מעלת הדברים הקטנים, כמה הם יקרים ומאירים - כל מעשה קטן של האדם עומד לו לנצח נצחים.

במדרש על הפרשה מובא שאלו היה ראובן יודע שהתורה תכתב עליו "למען הצילו מאחיו

להשיבו אל אביו", הוא היה נושא את יוסף על כתפיו ולוקח אותו לאביו.

נורא נוראות! אם כל יהודי ויהודי היה יודע כמה ה' מתפאר על כל התגברות שהוא מתגבר על נסיונותיו, עד כמה ה' שמח כאשר אדם עוסק בתורה, וכמה התגברות על הפעם יקרה בעיני ה', כמה שמירת עינים חביבה לפני ה' - זה היה נותן לנו כחות לעשות דברים גדולים ונעלים.

העולם הזה הנו עולם הנסיון, ועקר הנסיון הוא שאדם לפעמים לא בטוח בעצמו שהוא נוהג כראוי, ואם אדם היה יודע כמה מעשיו רצויים לפני ה', כמה שנה מלה טובה שהוא מחזק את השני, היו לו כחות גדולים יותר לעבור בהצלחה את מהמורות העולם הזה.

וכן נרות חנכה הקטנים מלמדים אותנו להאיר את כל הטוב שיש לנו, למרות שהוא נראה קטן, ולהגדיל אותו, לא לחשב שכל הטוב שיש לנו הם דברים קטנים וטבעיים.

יעקב אבינו חזר על פכין קטנים - המסמלים לתאים הקטנים שיש לכל אחד ואחד במח, שבהם הוא אוגר חכמה עצומה לאין

ערה, וצריך להעריך שהמח שלנו צלול ושהזכרון שלנו לא נפגם.

וכן כאשר אנו מניחים תפלין של יד זה הודאה על בריאות האברים, ותפלין של ראש זה הודאה על בריאות המח שפועל בגופנו כראוי.

ודקא כאשר יעקב נותר לבדו, שישיב עם עצמו והתבונן בכל הטוב - הוא זכה לכה. ללמדנו שכאשר אדם לוקח פסק זמן ממרוצת החיים ומהריצה אחרי העולם הזה יחד עם שאר בני העולם, הוא יכול להתבונן ולהבחין כמה טוב לו.

ואפשר לרמז שבחנכה יושבים חצי שעה ליד הנרות המאירים, ומתבוננים ומגלים את כל הטוב שיש לנו, ועל ידי כך זוכים לאור הגנוז שהיא ראייה שכלה טוב.

חסר לך? תשמח!!!

אנו אומרים כל יום בקריאת שמע "ולא תתרו אחרי לבבכם ולא אחרי עיניכם". ויש להבין, מדוע קדם הלב לעינים? הרי תחלה עינים רואות ואחר כך הלב חומד.

והנה מובא בגמרא (ברכות יב:): "ולא תתרו אחרי לבבכם" זו מינות, "ואחרי עיניכם" זה הרהור עברה. מינות פרושה שיש לאדם קשיות באמונה, למה לא הולך לו, ולמה השני מצלח ממנו? למה לחברי יש עבודה קלה ורוח גדול ואני עובד קשה ובקשי מרויח? למה אני לא מבין את הלמוד וחברי למדן מפלג? וכן כל אחד בענינו קשה לו, מדוע הוא סובל ומתוודך כך הוא מגיע להרהור עברה, שמהותה אי שמחה בחלקנו הטוב וחפוש תמידי בטוב של הזולת. שאדם עסוק כל היום במחשבה, חבל שאין לי את התענוג שאצל השני, וכך כל הזמן לבו אכול מקנאה ותאוה רעה.

וזה מהותם של ימי החנפה 'נר איש וביתו' - תדליק את האור שבה את האור שבבית שלך. תתבונן כמה אתה טוב, כמה טוב ה' עושה אתה תאיר את האור של הטוב שבביתך וכך תאיר גם לבאי עולם.

חז"ל אומרים (ילקו"ש בראשית) "וחשך זה יון, שהחשיכה עיניהן של ישראל", שאדם לא רואה את כל הטוב שבו ובסובבים אותו. ולפיכך הוא לא שמח, כל הזמן חסר לו, והעבודה שלנו להאיר את הטוב שבנו.

וזה שני תחומים שתלויים זה בזה: א. לראות את כל הטוב שה' עושה עמנו. ב. לראות את הטוב שבנו ושבסובבים אותנו. כאשר נשמח בכל הטוב שה' מרעיף עלינו, נהיה מאשרים וחיוביים, ונראה גם את הטוב שבנו ובחברנו. וגם כאשר יש לאדם חסרונות וקשיים, זה תזכרת עבורנו שלא נשקיע בעולם הזה, שנהיה רוחניים ונקנה חיי נצח.

חנפה זה זמן שאנו נמצאים בבית, וצריך בכל יום לשבת ליד הנרות עם הילדים ולפרסם להם את האמונה, להאיר את חסדי ה' שעשה עם אבותינו ועמנו בכל יום ויום. לדבר על כל הטוב שה' עושה עמנו, לשיר שירים של הודאה, לשדר הרגשה חיובית בבית.

הכנסתי את המעטפה לתוך כיס החליפה, אחר כך החזרתי את החליפה. היות שהיה לי עוד כסף בכיס אחר, שלמתי בו על החליפה שהזמנתי ושכחתי לגמרי מהמעטפה.

המשכתי להסתובב בחנויות כשילפתע אני מבחין שכלתה הפרוטה מהכיס. נזפרתי במעטפה שהיתה לי, והפכתי את כל הכיסים והשקיות שהיו לי, אך לא מצאתי זכר למעטפה. היתה לי עגמת נפש גדולה, היות שהמעטפה הכילה אלפי שקלים. הסתובבתי באותו יום בחנויות רבות, חזרתי, עם כל השקיות הרבות שהיו בידי, על כל המקומות שעברתי בהם, אך לא מצאתי.

הייתי מתש ורעב, ולא נשאר לי כסף אפילו לקנות משהו לאכול. נכנסתי לבית הכנסת שהיה ריק מאדם, נגשתי לארון הקדש והדמעות זלגו מעיני. הורי חתנו באותה תקופה גם את אחותי, ולא היה להם שקל מיתה. כאב לי מאוד על הכסף שאבד, והרגשתי שאין לי עם מי לחלק את הרגשתי. וכעת כשנגשתי לדבר עם ה', הרגשתי שה' מלטף אותי ועוטף אותי בחם ובאהבה.

היתה לי כזו הרגשה מתוקה ואמרתי לקב"ה, "רבוננו של עולם, אני אוהב אותך מאד, אני מודה לך על שהמצאת לי את זיווגי ושאתי כבר עומד להתחתן. אני יודע שהקשיים שיש לנו בבית הנם צרות של עשירים, כסף בא וכסף הולך והעקר שכל בני משפחתי בריאים ואני עומד בקרוב להקים בית נאמן בישראל. אבא היקר, אני לא רוצה לצער את הורי, אבקשך שתזמן לי את המעטפה שהיה בה כסף רב גם לקניות שלי וגם לתשלום עבור הדירה".

סימתי את תפילתי והרגשתי הקלה גדולה בלבי. החלטתי שלא לספר להורי בכדי שלא לצער אותם. שבת הביתה, לקחתי כסף מהחסכונות שלי ושלמתי את מה שהיה עלי לשלם.

ימים לפני החתונה שבתתי לחנות החליפות על מנת לקחת את החליפה שסדרה בדיוק לפי מדתי. מיד כשנכנסתי הבחנתי בבעל החנות שמתקדם לקראתי.

"קוראים לך בן ציון?" השבתי בחיוב, ומיד הוא הלך אתי הצדה והראה לי מעטפה, ושאל אותי אם היא מפרת לי. מיד זיהיתי את המעטפה. שאלתי אותו איך הוא ידע לפנות אלי, ומנין לו שקוראים לי בן ציון. הוא הפך את המעטפה, ושם ראיתי את כתב יד, היה שם טיוטה של הקדשה על גבי ההזמנה, שרציתי לכתב לאחד הרמ"ם ביישיבה, ובסוף פתבתי את שמי.

הוא ספר "בדיוק באותו בקר היה לי דחף משמים לסדר את החליפות, ולפתע הבחנתי בכיס של אחד החליפות בחפץ עבה, הכנסתי את ידי וגיליתי את המעטפה. הבנתי מיד שבודאי בעל האבדה מחפש אותה בצער ובמבוכה. התפללתי לקב"ה שאוכל עוד היום להשיב את האבדה. לא ידעתי איך לאתר אותה אני מרגיש את יד ההשגחה ואת כח התפלה שהתפללתי, ובדואי גם אתה התפללת".

הרגשתי כמה ה' מלנה אותי ונותן לי כל טוב, ומיד זעקתי את הפסוק "הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". הרגשתי גם את מעלתם של עם ישראל, עד כמה יהודי פשוט פאתו מוכר שמח לקיים את מצות השבת אברה.